

Vrabcec, strnad, mlynařík

Název emise: Zpěvní ptáci v našem okolí:

Strnadovití, Mlynaříkovití a vrbcovití

Den vydání: 9. září 2020

Hodnoty: E (ke dni vydání 39 Kč)

E - Strnadovití – č. 1083 (ČP)

B - Mlynaříkovití a vrbcovití – č. 1084 (ČP)

Výtvarný návrh: Jaromír a Libuše Knotkovi

Rozměry známkových obrazů: 23 x 40 mm

Druh tisku: plnobarevný OF; **Tisk:** Hradištko, sro.

Tisková forma: společně PA 2x 50 (25 + 25 ks) v šachovnicovém uspořádání

Papír: fl-an-OFF; **Náklad:** 500 tis. sérií

FDC: digitální tisk

Tisk: Hradištko, sro.; **Náklad FDC:** 2.900 sérií

Už potřetí letos na známkách vycházejí ptáci, které můžeme slyšet zpívat a často i vidět ve svém okolí. Postupně tedy vznikající série (i když katalogy ji ve svých záznamech asi nesloučí a jednotlivé části budou věst odděleně, podle dat vydání) už má tedy šest položek, čtyři předchozí s nyní nejběžnější, a tedy nejpoužívanější písmenovou nominální hodnotou B, k nimž přibily dvě s písmenovou hodnotou E, určenou pro zálibky odesílané do evropských zemí.

Na rozdíl od předchozích dvojic, jejichž jednotlivé známky vyšly samostatně v přepážkových arších, ta dnešní je vydána v soutisku, a to dokonce šachovnicovém, což z provozního ani výtvarného (na rozdíl například od Roušek) hlediska nemá žádnou logiku a jeví se to tedy jen jako snaha vytáhnout další peníze z kaps sběratelů. To se sice nejspíš povede, ovšem z dlouhodobějšího hlediska jde o postup kontraproduktivní, jehož důsledkem bude další pokles počtu sběratelů známkových novinek České republiky. Stačí počítat s námi: Nominální hodnota E nyní reprezentuje 39 korun, série tedy stojí 78 Kč. Jako soutisky pouhých 2 známek ve všech kombinacích (tedy strnadovití + mlynaříkovití a obráceně, vždy vodorovně a svisle) představuje 4 dvojice, tedy $8 \times 39 \text{ Kč} = 312 \text{ Kč}$. A kdo sbírá dokonce soutisky ve 3-páskách (a i to některé listy vedou), potřebuje 12 známek $\times 39 = 468 \text{ Kč}$. Kompletní sestava sestávající ze série a soutisků ve 2- a 3-páskách pak vyjde 858 Kč. A to mluvíme o jediné dvouznámkové sérii! Může se pak Česká pošta divit, že zájem o její známky neustále klesá!? Vždyť tohle už dávno není tradiční finančně nenáročná záliba, ale finančně vyčerpávající oběť, kterou je ochotno přinášet méně a méně lidí. Přesvědčit se o tom může každý – stačí se podívat na nákladová čísla srovnatelných sérií a aršíků – například hodnota 9 Kč Stromy 1993 vyšla v nákladu více než dva a tři čtvrtě milionu kusů, zatímco nyní vydání Ptáci jen půl milionu – pokles tedy o více než 80 %; aršík Osvozené divadlo 1994 vyšel v nákladu skoro 400.000 kusů, zatímco loňský aršík s obdobným tématem (Čeští herci) jen 43.000 kusů – tedy o bezmála 90 % nižším! (Hraběcí rady, že kdo to nechce, nemusí si to kupovat, může udělovat jen ten, kdo naprosto nerozumí duši sběratele a jeho touze po

kompletnosti. A když jí nemůže dosáhnout, na předmět svého zájmu raději rezignuje...)

Tolik tedy k tématu finanční náročnosti nové emise a nyní se podívejme na její výtvarnou podobu. Stejně jako obě předchozí dvojice, i tento pár je krásně zpracován a výtvarně. Je až neuvěřitelné, že v jeho rámci autoři vyobrazili čtrnáct ptačích jedinců! (4+3 na známkách, 2+2 na FDC a 1+2 na razítkách). Musela s tím vším být velká práce, vždyť řada z těch jednotlivých vyobrazení by vydala na samostatnou známku! Dejme tedy teď slovo jednomu z manželské dvojice autorů, Jaromíru Knotkovi, který s laskavostí a humorem sobě vlastním své ptáčky doprovodil následujícím textem:

„Potěšitelným zjevem v životě lidském jest vrozená, neodolatelná touha po volné přírodě. Každá bylinka, každý brouček i motýlek hlásá slávu boží ve svém bytí i konání. A což teprve to nádherné plectvo nebeské, jež nade vše ostatní tvorstvo vyniká nejen rozmanitými tvary svého ústrojí, barvitostí i leskem peří, ale i svou čilostí pohybů, obdivuhodným letem a mysl uklidňujícím zpěvem.

Milé ptactvo naše upoutati musí každého pozorovatele a vzbuditi v něm sympatii a touhu po bližším poznání a vniknutí do života milého tvora, jenž kdesi se mihne v křoví, v koruně vysokého stromu, na poli i luhu, či ladným kroužením ve vzduchu provázeným zpěvem lásky a radosti ze života. Tu člověk zajásá s ním a neodolá, aby se nezastavil a poutavou bytostí sklem si nepřiblížil a seznámil se s tvory tak zajímavými, jakými jsou kupříkladu ostrážité sýkvy, čiperné, neposedné sýkorky i nezbední vrabčáci.

To byla ukázka z úvodního textu ke knize Ptáci ilustrované Karlem Svolinským. Jeho autorem byl tehdejší předseda Čs. společnosti ornitologické Dr. A. Hoříce, kniha vyšla v roce 1938. Je zarážející, že ze stejného roku pochází vyhláška, ve které se doporučuje jako nejlepší prostředek pro hubení vrabců a jiných přemnožených druhů pravidelné vybírání hnízd! Za protektorátu bylo hubení vrabců úředně nařízeno. A v příručce z roku 1947 se píše: 'Skutečně velký počet zničených vrabců přináší pouze hromadný odchyt mlád'at. Jako obzvláště se k tomu účelu hodí Schwingova lapací klec. Chycené vrabce poté usmrtíme rozdrčením lebky kladivem na tvrdé podložce, nebo rychlým odtržením hlavy.'

Vrabci byli u nás pronásledováni už ve středověku. Za Marie Terezie byla dokonce za každého zabitého vrabce vypsána peněžní odměna. Patřil kdysi k nejpočetnějším ptákům našich měst. Jenže dnes už na něj v mnoha městech ani na vesnici skoro nenarazíme. Vrabců ubývá v celé Evropě. Proto jsme tento druh vybrali spolu se strnadou na dvě závěrečné známky emise Zpěvní ptáci v našem okolí. I když jsme pro celou sérii měli k dispozici 6 známek a na malou plochu známky se nám podařily umístit vždy 3 až 4 druhy, je to jen nepatrná část z celkového počtu 116 druhů pěvců, které je možno ve střední Evropě pravidelně pozorovat. V první části jsme představili druhy stále hojné – pěnkavy a sýkory, u

kterých úbytek není zaznamenán. Pěnkava je naším nejpočetnějším druhem (4 až 8 milionů hnízdicích párů). Hned za ní je sýkora koňadra.

Ve druhé části to byli zpěvní ptáci, kteří se v minulosti vyskytovali výhradně ve volné přírodě – v lesích, lomech nebo v krajíně s remízky. V posledních letech se ale dokázali přizpůsobit změnám prováděným v přírodě od padesátých let, stahují se do měst a stále častěji je vidáme v zahradách čtvrtí rodinných domů, v parcích a na sídlištích. Jsou to hlavně červenky, drozdi, sojky, straky. Největší pěvec na světě – krkavec, zahánil dokonce v Praze u Písecké brány, nedaleko stanice metra Hradčanská.

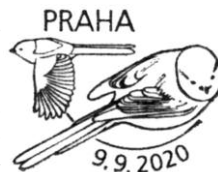
A v části poslední jsou to druhy, jejichž početnost se v našich končinách povážlivě snížila. I když počet vrabců u nás poklesl o více než polovinu, není jejich úbytek tak alarmující jako je tomu v případě strnadů. Z kdysi běžných ptáků se během několika let staly druhy kriticky ohrožené. Nejvíce patrné je to u strnada zahradního, jehož stavy v posledních letech poklesly v celé Evropě o 90%! Příčinou je používání zemědělské chemie a scelování malých políček do velkých lánů, což zapříčinilo úbytek různorodé kulturní krajiny. Strnadi potřebují k životu a hnízdění otevřenou krajinu s roztroušenou zelení, skupinami stromů a pásy křovin.

K dovršení všeho zlého jsou ptáci ve velkém decimováni 'sportovními' střelci zejména ve Středomoří za účelem konzumace. Netýká se to jen strnadů, ale všech tažných pěvců. Je smutné, že se tak děje v bohatých evropských zemích, jako jsou Kypr, Malta, Itálie, Francie, Španělsko, kde jsou lovy zpěvného ptactva tradicí. Přitom se při přípravě pokrmů většinou použijí jen prsíčka ptáků a ostatní se vyhodí!

A teď trochu odlehčení: Češi by svými 'španělskými ptáčky' mohli být těmto vyspělým státům příkladem. Když už musíme konzumovat ptáčky, tak alespoň v této podobě. V roce 2015 napočítali naši ornitologové v rámci celorepublikového monitoringu pouhých 70 až 80 párů strnada zahradního. Pro srovnání – počet našich občanů s příjmením Strnad činil v roce 2016 asi 4.420 nositelů tohoto jména. Jde tedy o výraznou převahu oproti padesátým letům minulého století, kdy s přehledem vedli strnadi opeření. Také jsem si povšiml toho, že lidé honosící se příjmením některého ze zpěvných ptáků, všichni ti Čížkové, Pěnkavové, Sýkorové, Slavíkové, Strnadové a Špačkové, jsou vesměs altruisté, tedy lidé vesměs nezištní, nesobečtí, srdeční a přátelští.

Na závěr jedna zajímavost vztahující se ke strnadům. Traduje se, že zpěv strnada zahradního inspiroval Beethovena k ústřednímu tématu jeho Páté symfonie.

Při práci na návrzích známek zpěvného ptactva, kdy jsme se při volbě druhů radili nejen s odborníky, opět jsem si ověřil, jak mají lidé tuto skupinu ptactva v oblibě, jaký je jejich zájem o určování ptactva vyskytujícího se v okolí jejich bydliště. Může-

me tedy prohlásit: Přírodě zdar a zpěvnému ptactvu zvlášť!“

Tolik tedy z pera mužské poloviny autorské a manželské dvojice Knotků, a my můžeme jen litovat, že jsme se s nimi nemohli setkat při tradičním představování nových emisí na Hlavní poště v Praze, jichž se ochotně zúčastňují; prostě, už aby ten koronavirus šel k čertu!

Věřme tedy, že překážka našeho setkávání tohoto doporučení uposlechne a oblíbené střeďeční akce budou co nejdříve obnoveny.

Vítáme tedy poslední třetinu šestiznamkové „série“ Zpěvní ptáci a samozřejmě se těšíme, že nás její autoři co nejdříve potěší dalšími krásnými známkami a aršíky!

FB